

zatkísérlet adatai a gépi művelésre tervezett telepítéseknél is nyújtanak segítséget abban az esetben, ha az egy fára eső növényteret vesszük figyelembe. *Mivel a gépi művelés 3 m sortávolságot kíván, a legcélszerűbb telepítési hálózat a $3 \times 1,5$ m. Ebben az esetben $4,5 \text{ m}^2$ növényter jut egy fára, ami közel azonos a 2×2 -es hálózat hasonló adatával.*

Végezetül még egy kérdést érdemes felvetni a tolnaszigeti hálózat-kísérlet adataival kapcsolatosan. Ez pedig a plantázsszerű telepítések kérdése. A fent közölt adatokból látható, hogy a *tág 8×8 -as hálózat törzsei értékben is és fa-tömégben is annyira elmaradnak, hogy telepítésük csak abban az esetben gazdaságos, ha a töltelékfa, jelen esetben koraijuhar helyett mezőgazdasági növénytermelésre rendezkedünk be. Kezdeti ritka hálózatú telepítés töltelékfajjal együtt gazdaságosság szempontjából nem indokolt.*

Az őzkárról

JÉROME RENÉ

Nagymértékű erdőtelepítéseink hatására az erdő apró állati élővilágával együtt az őz is sok olyan helyen megjelenik és gyorsan elszaporodik, ahol eddig nem, vagy csak igen kis számban volt jelen. Az elszaporodás természetesen kártételben is jelentkezik. Ezzel időben számolnunk kell már a telepítések során, meg kell előznünk azt. A kártétel a különböző telepítésű, korú és fafajú állományokban különbözőképpen jelentkezik, más-más módon előzhető meg, a szükséges intézkedéseket ezért mindig a helyszínen, az összes tényezők figyelembevételével lehet csak megállapítani.

A tavasz folyamán elég nagy feltűrést keltett a Szolnokmegyei Erdőgazdaság abádszalóki erdészetében előfordult nagymértékű őzkár: egy 104 ha kiterjedésű, összefüggő nemesnyár telepítésben az őzek a kiültetett gyökeresdugványok 60%-át derékmagasságban letörték, megrágták. Az erdőgazdaság korábbi és új nyártelepítéseinek felülvizsgálatai során figyelmünk ezért fokozott mértékben fordult az őzkárok felé. A leírthoz hasonló károsítással az őzzel népesült részeken gyakran találkozunk, de meg kellett állapítanunk azt is, hogy a károsított telepítések anyaga gyenge gyökeresdugvány, kisebb részben pedig még ezt a méretet sem érte el. Az őzállomány ezeken a részeken nem most jelent meg, így nagyon érdekelt az ilyen károsított csemete további sorsa. Ebből a szempontból igen tanulságos volt az abádszalóki 21. b. erdőrészlet második éves telepítése. Az állomány igen jó képet mutatott, de 50–60 cm magasságban csaknem minden törzsön enyhe könnyökképződés volt látható. A helyszínen kapott tájékoztatás szerint a telepítést az első évben 100%-os őzkár érte, a legfelső épen maradt rügy azonban csaknem minden esetben kiváló vezérhajtást hozott. További károsítás a korábbi telepítésekben már sehol sem mutatkozott.

Ez a példa is azt mutatja, hogy a nemesnyár optimális viszonyok között az őz rágását már egy év alatt is kiheveri. A törzs még ezt az enyhe könnyököt is rendkívül gyorsan elnövi. Az első éves károsítást minden bizonnyal elsősorban a gyenge telepítési anyag tette lehetővé és valószínű, hogy erősebb anyag felhasználásával még ez is kiküszöbölhető. Nemesnyár esetében, optimális termőhelyi adottságok között az őz rágása ellen tehát ilyen anyag felhasználása megfelelő védelmet biztosít, de még gyengébb telepítési anyagot sem érdemes költséges módon megvédeni.

Az abádszalóki százszázalékosan őzkárosított nemesnyártelepítés a telepítést és károsítást követő év tavaszán

Az őzkárral kapcsolatos másik megfigyelést koratavasszal a Csongrád megyei Erdőgazdaság sándorfalvi erdészetében tettük. Itt a homoki részek általában őzmentesek. Így a fenyőtelepítések védelméről nem gondoskodtak. Az idei tavaszi áradás azonban a szomszédos tiszai árterületről az ott erősen felszaporodott őzállományt ezekre a magasabb részekre szorította ki. Így még azokon a helyeken is, ahol eddig vadkárt nem szenvedtek el, súlyos mértékű őzkárt tapasztaltunk. A fenyő a vezérrügy lecsípését gyengébb visszaszerző képességénél fogva csak nehezen hever ki és a lerágás ismétlődése az egész telepítést eredménytelenné teszi. A fenyőt az őztől csak kerítéssel menthetjük meg, a védekezés megtervezésekor azonban az itt tapasztaltak szerint nem szabad kizárólag a szűkebb környezet vadállományát számításba venni, hanem mérlegelni kell a szomszédos területek vadállományának életkörülményeiben időszakosan beálló változások várható hatását is.

A közölt két rövid példa azt mutatja, hogy a vadkárt sem eltúloznunk, sem figyelmen kívül hagynunk nem szabad. A vad jelenléte az erdőben természetes és tartozéka a természetszerű erdőgazdaságnak. Mi éppen erre törekszünk. A vad jelenlétével, életfunkcióival, mint termőhelyi tényezőkkal kell számolnunk, és ezek között a tényezők közötti termelés legeredményesebb megszervezése az igazi erdészeti szakmunka.